ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 17. apríla 2008 *

Vo veci C-197/06,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím voorzitter van de rechtbank van koophandel te Hasselt (Belgicko) z 28. apríla 2006 a doručený Súdnemu dvoru 3. mája 2006, ktorý súvisí s konaním:

Confederatie van Immobiliën-Beroepen van België VZW,

Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars

proti

Willem Van Leuken,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia K. Schiemann (spravodajca), J. Makarczyk, P. Kūris a J.-C. Bonichot,

* Jazyk konania: holandčina.

generálny advokát: P. Mengozzi,
tajomník: M.-A. Gaudissart, vedúci sekcie,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 6. septembra 2007,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Confederatie van Immobiliën-Beroepen van België VZW a Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars, v zastúpení: S. Beer, advocaat,

— Van Leuken, v zastúpení: P. Berben a H. Lamon, advocaten,

— holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels, splnomocnená zástupkyňa,

— Rada Európskej únie, v zastúpení: F. Florindo Gijón, K. Michoel a A.-M. Colaert, splnomocnení zástupcovia,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: H. Støvlbæk a W. Wils, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednávaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 89/48/EHS z 21. decembra 1988 o všeobecnom systéme uznávania diplomov vyššieho vzdelania udelených pri ukončení odborného vzdelávania a prípravy v dĺžke trvania aspoň troch rokov (Ú. v. ES L 19, 1989, s. 16; Mim. vyd. 05/001, s. 337), zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/19/ES zo 14. mája 2001 (Ú. v. ES L 206, s. 1; Mim. vyd. 05/004, s. 138; ďalej len „smernica 89/48“), ako aj článku 49 ES.

2 Tento návrh bol podaný v rámci konania o určenie, že nebol rešpektovaný príkaz zdržať sa konania, vydaný rozsudkom z 10. januára 2003 voorzitter van de rechtbank van koophandel te Hasselt zetelend zoals in kortgeding (predseda obchodného súdu v Hasselt rozhodujúci o predbežných opatreniach), ktoré začali Confederatie van Immobiliën-Beroepen van België VZW (Zväz realitných maklérov v Belgicku ASBL, ďalej len „CIB“) a Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars (Inštitút realitných maklérov, ďalej len „BIV“) proti pánovi Van Leukenovi, a ktoré sa týkalo výkonu jeho niektorých odborných činností spadajúcich pod pojem regulované povolanie realitného makléra v Belgicku.

Právny rámec

Smernica 89/48

3 Z tretieho a štvrtého odôvodnenia smernice 89/48 vyplýva, že cieľom tejto smernice je zaviesť všeobecný systém uznávania diplomov, ktorý európskym občanom uľahčí výkon akýchkoľvek povolaní, ktoré sú v určitom hostiteľskom členskom štáte podmienené ukončením poststredoškolského vzdelávania a prípravy.

4 Podľa článku 2 smernice 89/48 sa táto smernica bude vzťahovať na ktoréhokoľvek štátneho príslušníka členského štátu, ktorý si želá vykonávať regulované povolanie v hostiteľskom členskom štáte ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako zamestnanec.

5 Článok 3 prvý odsek písm. b) tejto smernice stanovuje, že ak je v hostiteľskom členskom štáte prístup k regulovanému povolaniu alebo jeho vykonávanie podmienené získaním diplomu, príslušný orgán tohto členského štátu nemôže z dôvodov nedostatočnej kvalifikácie odmietnuť povoliť štátnemu príslušníkovi členského štátu (ďalej len „uchádzač“) prístup k tomuto povolaniu alebo ho vykonávať za rovnakých podmienok, aké stanovuje pre vlastných štátnych príslušníkov, ak uchádzač jednak vykonával toto povolanie na plný pracovný úväzok počas dvoch rokov v priebehu posledných desiatich rokov v inom členskom štáte, ktorý toto povolanie nereguluje, a jednak má doklady o vzdelaní spĺňajúce určité kritériá.

6 Napriek zneniu článku 3 smernice 89/48, článok 4 tejto smernice umožňuje hostiteľskému členskému štátu, aby za určitých podmienok stanovených v tomto článku požadoval od uchádzača, aby preukázal, že vykonal odbornú prax v stanovenej dĺžke,

aby absolvoval adaptačné obdobie nepresahujúce tri roky alebo aby sa podrobil skúške spôsobilosti (ďalej len „kompenzačné opatrenia“). Uvedený článok 4 stanovuje určité pravidlá a podmienky vzťahujúce sa na tieto kompenzačné opatrenia.

7 Podľa článku 4 ods. 1 písm. b) tretieho pododseku tejto smernice hostiteľský členský štát, ktorý prijme kompenzačné opatrenia, musí v zásade uchádzačovi poskytnúť právo voľby medzi adaptačným obdobím a skúškou spôsobilosti. Ako výnimku z tejto zásady môže však hostiteľský členský štát vyžadovať buď adaptačné obdobie, alebo skúšku spôsobilosti, ak ide o povolania, „ktorých prax si vyžaduje presnú znalosť vnútroštátneho práva a ohľadne ktorých poskytnutie rady a/alebo pomoci týkajúcej sa vnútroštátneho práva je základnou a stabilnou stránkou odbornej činnosti [ktorých vykonávanie si vyžaduje presnú znalosť vnútroštátneho práva a ktorých podstatnou a trvalou súčasťou je poskytnutie rady a/alebo pomoci týkajúcej sa vnútroštátneho práva — *neoficiálny preklad*]“.

Belgické právo

8 Článok 3 rámcového zákona z 1. marca 1976 upravujúci ochranu profesijných označení a výkonu slobodných povolaní poskytovateľov služieb (*Belgisch Staatsblad* z 27. marca 1976, s. 3604) v znení programového zákona z 10. februára 1998 (*Belgisch Staatsblad* z 21. februára 1998, s. 4889, ďalej len „rámcový zákon“) stanovuje:

„Nikto nesmie ako samostatne zárobkovo činná osoba vykonávať regulované povolanie, či už ako hlavnú alebo vedľajšiu činnosť, na základe tohto zákona alebo používať profesijne označenia bez zápisu do zoznamu osôb vykonávajúcich dané povolanie alebo do zoznamu praktikantov, alebo ak je usadený v zahraničí, bez získania povolenia príležitostne vykonávať toto povolanie.

Ak je regulované povolanie vykonávané v rámci právnickej osoby, predchádzajúci odsek sa uplatní výlučne na členov jej štatutárnych orgánov, konateľov alebo aktívnych spoločníkov, ktorí osobne vykonávajú regulovanú činnosť alebo ktorí skutočne riadia pracoviská vykonávajúce túto činnosť. V prípade, že takýchto osôb niet, povinnosť uvedená v prvom odseku sa vzťahuje na člena štatutárneho orgánu alebo na konateľa alebo na aktívneho spoločníka právnickej osoby ustanoveného na tento účel.

…“

9 Pokiaľ ide o realitných maklérov, rámcový zákon bol vykonaný kráľovským nariadením zo 6. septembra 1993 o ochrane profesijných označení a výkonu povolania realitného makléra (*Belgisch Staatsblad* z 13. októbra 1993, s. 22447) v znení kráľovského nariadenia z 2. mája 1996 (*Belgisch Staatsblad* z 8. júna 1996, s. 15773). Článok 2 uvedeného kráľovského nariadenia v znení zmien a doplnkov stanovuje:

„Nikto nesmie ako samostatne zárobkovo činná osoba vykonávať povolanie realitného makléra, či už ako hlavnú, alebo vedľajšiu činnosť, alebo používať profesijne označenie ‚realitný maklér registrovaný BIV‘ alebo ‚realitný maklér praktikant‘ bez zápisu do zoznamu osôb vykonávajúcich dané povolanie alebo do zoznamu praktikantov vedených [BIV], alebo ak je usadený v zahraničí, bez získania povolenia príležitostne vykonávať toto povolanie. …“

10 Článok 6 tohto zmeneného nariadenia stanovuje:

„Zápis do zoznamu osôb vykonávajúcich dané povolanie je podmienený riadnym absolvovaním adaptačného obdobia v trvaní jedného roka.

Držitelia [diplomu vyžadovaného iným členským štátom Európskeho spoločenstva alebo štátom, ktorý je účastníkom dohody o Európskom hospodárskom priestore z 2. mája 1992 (Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3), pre prístup k povolaniu realitného makléra alebo výkon na jeho území] sú oslobodení od povinnosti absolvovať adaptačné obdobie. Na účely ich zápisu do zoznamu osôb vykonávajúcich dané povolanie im však v prípadoch vymenovaných v článku 4 [ods. 1 písm. b)] smernice [89/48] môže výkonná komora [BIV] umožniť, aby na základe vlastnej voľby buď absolvovali adaptačné obdobie v trvaní jedného roka, alebo sa podrobili skúške spôsobilosti.

…“

11 Zákon zo 14. júla 1991 o obchodných zvyklostiach a o informovaní a ochrane spotrebiteľa (*Belgisch Staatsblad* z 29. augusta 1991, s. 18712) v článku 93 stanovuje:

„Zakazuje sa akékoľvek konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi v oblasti obchodu a ktorým predávajúci poškodí alebo môže poškodiť profesijné záujmy iného predávajúceho alebo predávajúcich.“

12 Článok 95 prvý bod tohto zákona stanovuje:

„Predseda obchodného súdu konštatuje existenciu protiprávneho konania, a aj v prípade, že je trestno-právne postihnuteľné, nariadi zdržať sa ho, ak to porušuje ustanovenia tohto zákona.“

Holandské právo

13 Z pripomienok predložených na pojednávaní holandskou vládou a Komisiou vyplýva, že od 1. marca 2001 povolanie realitného makléra už nie je v Holandsku regulovaným povolaním.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

Účastníci vo veci samej

14 CIB je verejnoprospešné združenie belgického práva, ktorého predmetom činnosti v zmysle stanov je ochrana záujmov realitných maklérov registrovaných v Belgicku. BIV je právnickou osobou verejného belgického práva združujúcou realitných maklérov usadených v Belgicku.

15 Pán Van Leuken je realitným maklérom usadeným v Holandsku. Svoju činnosť vykonáva pod obchodným menom „Grensland Makelaars — onderdeel van Van Leuken vastgoed“ (ďalej len „Grensland“). Podľa informácií poskytnutých pánom Van Leukenom, ktorých overenie prislúcha vnútroštátnemu súdu, sa pán Van Leuken špecializuje na predaj nehnuteľností nachádzajúcich sa v Belgicku holandským zákazníkom. Svoju kanceláriu si zriadil na mieste bývalej colnice na holandsko-belgickej hranici.

Konanie o povinnosti zdržať sa konania

16 Dňa 11. marca 2002 bol pán Van Leuken predvolaný na vnútroštátny súd v nadväznosti na žalobu na zdržanie sa konania podanú CIB a BIV, ktoré mu vytýkali, že v rozpore s článkom 3 rámcového zákona vykonával v Belgicku profesijnú činnosť realitného makléra, čím porušil článok 93 zákona zo 14. júla 1991.

17 Rozsudkom z 10. januára 2003 bola táto žaloba vyhlásená za prípustnú a z väčšej časti za dôvodnú. Pánovi Van Leukenovi bolo zakázané „vykonávať činnosť realitného makléra a vystupovať akýmkoľvek spôsobom, či už ústnou, alebo písomnou formou, ako sprostredkovateľ v súvislosti s predajom, kúpou, výmenou, prenájmom alebo postúpením nehnuteľností, práv k nehnuteľnostiam a podnikov vo vzťahu k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v Belgicku, pričom tento zákaz platí dovtedy, kým [pán Van Leuken] nesplní požiadavky stanovené belgickou a európskou právnou úpravou“.

18 Pánovi Van Leukenovi bola navyše uložená povinnosť zaplatiť pokutu 3 700 eur za každé ďalšie porušenie zistené po uplynutí lehoty šiestich mesiacov od doručenia tohto rozsudku, pričom uložená pokuta nesmie presiahnuť celkovú výšku 100 000 eur.

19 V rámci tohto konania o povinnosti zdržať sa pán Van Leuken uviedol, že činnosť realitného makléra nevykonáva na belgickom území, keďže jeho kancelária má sídlo v Holandsku, a napriek tomu, že pôsobí ako sprostredkovateľ predaja nehnuteľností nachádzajúcich sa v Belgicku, túto činnosť propaguje iba v Holandsku:

„Nemožno dôvodne namietať, že [pán Van Leuken], u ktorého nebolo preukázané, že využíva služby miestnych realitných maklérov pri výkone svojej činnosti

sprostredkovateľa pri predaji nehnuteľností nachádzajúcich sa v Belgicku, vykonáva tiež niektoré svoje činnosti v Belgicku, ako napríklad sprevádzanie záujemcov o kúpu pri obhliadke nehnuteľnosti ponúkanej na predaj. Toto [sprevádzanie] možno len sotva považovať za vedľajšiu činnosť. Vzhľadom na povahu [dotknutej] činnosti, nemožno dôvodne namietať, že [pán Van Leuken] vykonáva prinajmenšom podstatnú časť svojej činnosti realitného makléra na mieste, kde sa nachádza nehnuteľnosť bez ohľadu na adresu jeho kancelárie alebo médium, v ktorom uskutočňuje reklamu."

Žiadosť o povolenie príležitostne vykonávať povolanie realitného makléra v Belgicku

20 V priebehu konania o povinnosti zdržať sa konania pán Van Leuken podal 15. mája 2002 na BIV žiadosť o povolenie príležitostne vykonávať povolanie realitného makléra na území Belgicka.

21 BIV tejto žiadosti vyhovel, pričom mu ako predbežnú podmienku uložil povinnosť vykonať skúšku spôsobilosti v deviatich právnych oblastiach. Podľa BIV si výkon povolania realitného makléra vyžaduje dobrú znalosť práva nehnuteľností v širokom slova zmysle. BIV sa rovnako domnieval, že pri všetkých povolaniach týkajúcich sa poskytovania služieb možno povinnosť informovať považovať v tomto smere za základnú povinnosť, od ktorej žiadateľ nemôže byť oslobodený. Navyše poskytnutie rady alebo pomoci v oblasti belgického práva je podstatnou a neoddeliteľnou súčasťou výkonu povolania realitného makléra. Z týchto dôvodov sa BIV domnieval, že od pána Van Leukena malo byť skôr vyžadované, aby vykonal skúšku spôsobilosti, ako mu byť ponechané právo vybrať si medzi adaptačným obdobím a skúškou spôsobilosti.

22 Vzhľadom na rozsah právnych oblastí, ktoré skúška spôsobilosti zahŕňala, sa pán Van Leuken rozhodol, že túto skúšku nevykoná.

Reorganizácia činností pána Van Leukena

23 Pán Van Leuken uvádza, že svoje činnosti zreorganizoval, aby tak vyhovel príkazu zdržať sa konania vydaného rozsudkom z 10. januára 2003. Na tento účel uzatvoril 30. septembra 2003 dohodu o spolupráci s pani Van Asten, realitnou maklérkou usadenou v Belgicku a registrovanou BIV (ďalej len „dohoda o spolupráci“).

24 Na základe tejto dohody pán Van Leuken od tejto chvíle spolupracoval pri sprostredkovaní predaja nehnuteľností nachádzajúcich sa v Belgicku s pani Van Asten, ktorá bola vymenovaná za konateľku Grensland a ako konateľka zapísaná do Obchodnej komory v Eindhovene (Holandsko). Všetky činnosti Grensland v Belgicku vykonáva buď Van Asten, alebo Van Leuken konajúci v mene a na účet Van Asten.

Určovacia žaloba

25 Po doručení rozsudku z 10. januára 2003 pánovi Van Leukenovi CIB a BIV podali 27. marca 2004 prvú určovaciu žalobu na výkon rozhodnutia o uložených pokutách. Táto žaloba bola vyhlásená za dôvodnú priznávajúc pokutu vo výške 14 800 eur rozsudkom z 26. novembra 2004, proti ktorému pán Van Leuken nepodal opravný prostriedok a uvedenú sumu zaplatil.

26 Dňa 25. októbra 2005 CIB a BIV opätovne podali na voorzitter van de rechtbank van koophandel te Hasselt žalobu, v ktorej žiadali, aby tento súd určil, že pán Van Leuken neuposlúchol príkaz zdržať sa konania vydaný rozsudkom z 10. januára 2003, a aby následne rozhodol, že konečná výška uloženej pokuty sa podľa tohto rozsudkom zvyšuje na 100 000 eur.

27 CIB a BIV sa v tejto súvislosti odvolávajú na reklamu na predaj viac ako 50 bytov a iných nehnuteľností nachádzajúcich sa v Belgicku, ktorá bola umiestnená na internetovej stránke www.grensland.nl.

28 Rovnako sa odvolávajú na zápisnicu belgického súdneho vykonávateľa, ktorý konštatoval, že pán Van Leuken sprevádzal záujemcu o kúpu nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v Belgicku pri jej obhliadke a poskytol technický komentár o stavbe tejto nehnuteľnosti. Počas tejto návštevy pán Van Leuken odovzdal potenciálnym kupcom brožúru obsahujúcu informácie o uvedenej nehnuteľnosti, v ktorej je zmienka o tom, že činnosti podľa belgického práva vykonáva konateľka pani Van Azsten registrovaná BIV. Táto informácia sa nachádza tiež na internetovej stránke realitnej kancelárie Grensland.

29 Za týchto okolností sa vnútroštátny súd pýta, či v prípade, ak realitný maklér usadený v Holandsku, ktorý ponúka na predaj nehnuteľnosti nachádzajúce sa v Belgicku, porušil príkaz zdržať sa konania vydaný rozsudkom z 10. januára 2003, ak organizáciu svojej činnosti upravil do formy spolupráce s belgickým realitným maklérom registrovaným BIV.

30 Za týchto okolností voorzitter van de rechtbank van koophandel te Hasselt rozhodol prerušiť konanie a Súdnemu dvoru položiť nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa články 3 a 4 smernice 89/48… vykladať v tom zmysle, že realitný maklér usadený v Holandsku, vykonávajúci sprostredkovateľskú činnosť pri predaji nehnuteľnosti v Belgicku, už nemusí podľa uvedenej smernice… spĺňať podmienky stanovené belgickým zákonodarcom, ak uzatvoril dohodu o spolupráci s realitným maklérom usadeným v Belgicku a registrovaným [BIV], a jeho činnosť je organizovaná tak, že i) zákazník sa pri činnostiach v Belgicku môže kedykoľvek obrátiť na tohto realitného makléra registrovaného v Belgicku a ii) táto spolupráca sa zverejní v reklame tak, že sa zdôrazní pôsobenie tohto realitného makléra registrovaného v Belgicku [BIV], pokiaľ ide o činnosti vykonávané podľa belgického práva,

alebo

majú sa články 3 a 4 smernice 89/48… vykladať v tom zmysle, že realitný maklér usadený v Holandsku, vykonávajúci sprostredkovateľskú činnosť pri predaji nehnuteľností v Belgicku, musí podľa uvedenej smernice… v každom prípade spĺňať podmienky stanovené belgickým zákonodarcom bez ohľadu na existenciu prípadnej dohody o spolupráci, [ktorú uzatvoril tento realitný maklér] s realitným maklérom registrovaným v Belgicku, ktorý ponúkol svoju spoluprácu pri činnostiach [vykonávaných] podľa belgického práva[?]

2. Ak Súdny dvor [stotožňujúc sa s druhou možnosťou] z toho nevyvodí záver, že táto smernica a vnútroštátne predpisy vykonávajúce túto smernicu sú v rozpore s článkom 49… ES…, keďže pri takom výklade uvedená smernica a vnútroštátne predpisy, ktoré ju vykonávajú, umelo a bez objektívnych dôvodov chránia belgický

trh sprostredkovania predaja nehnuteľností nachádzajúcich sa v Belgicku pred akýmikoľvek formami spolupráce medzi samostatnými realitnými maklérmi usadenými v rôznych členských štátoch (Belgické kráľovstvo a Holandské kráľovstvo), z ktorých aspoň jeden (realitný maklér [usadený v Belgicku]) spĺňa podmienky určené smernicou a [spomenutými] vnútroštátnymi predpismi, takže požiadavka, aby aj realitný maklér [usadený v Holandsku] spĺňal navyše aj tieto podmienky…, je nepriamou diskrimináciou z dôvodu štátnej príslušnosti a predstavuje prinajmenšom zakázané nediskriminačné obmedzenie[?]“

O prvej otázke

31 Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že žalovanému vo veci samej je vytýkané, že aj po reorganizácii svojich činností v nadväznosti na uzavretie dohody o spolupráci vykonával v Belgicku niektoré činnosti, ktoré podľa belgického práva spadajú pod regulované povolanie realitného makléra bez toho, aby získal predchádzajúce povolenie na vykonávanie tohto povolania. Činnosťami, ktoré sú mu v spore vo veci samej vytýkané, sú jednak uverejnenie reklamy na predaj nehnuteľností nachádzajúcich sa v Belgicku na internetovej stránke a jednak sprevádzanie záujemcov o kúpu nehnuteľností pri obhliadke týchto nehnuteľností a poskytnutie technických komentárov k ich stavbe. Z uvedeného spisu a z vyjadrení účastníkov v spore vo veci samej, ktorých overenie prináleží vnútroštátnemu súdu, vyplýva, že iné činnosti týkajúce sa najmä právnych aspektov predaja sú na základe dohody o spolupráci vykonávané prostredníctvom realitného makléra riadne registrovaného v Belgicku.

32 Preto je potrebné vychádzať z toho, že svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate snaží zistiť, či článkom 3 a 4 smernice 89/48 odporuje právna úprava členského štátu, ktorá podmieňuje výkon činností, akými sú činnosti v spore vo veci samej, uskutočňovaných na jeho území poskytovateľom služieb usadeným v inom

členskom štáte a nachádzajúcim sa v situácii žalovaného vo veci samej, získaním povolenia, ktorého vydanie podlieha požiadavke úspešného vykonania skúšky spôsobilosti v oblasti práva.

33 Článok 3 prvý odsek písm. b) tejto smernice stanovuje, že členský štát nemôže z dôvodov nedostatočnej kvalifikácie odmietnuť povoliť štátnemu príslušníkovi členského štátu výkon regulovaného povolania na svojom území, ak tento príslušník spĺňa určité kritériá týkajúce sa jeho odbornej kvalifikácie. Pred Súdnym dvorom nebola spochybnená skutočnosť, že pán Van Leuken spĺňa dotknuté kritériá, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

34 Napriek zneniu článku 3 smernice 89/48, článok 4 tejto smernice umožňuje hostiteľskému členskému štátu za určitých podmienok stanovených v tomto článku od uchádzača vyžadovať, aby sa podrobil kompenzačným opatreniam.

O výbere kompenzačného opatrenia

35 Z článku 4 ods. 1 písm. b) tretieho pododseku tejto smernice vyplýva, že hostiteľský členský štát, ktorý prijme kompenzačné opatrenia, musí uchádzačovi v zásade umožniť výber medzi adaptačným obdobím a skúškou spôsobilosti.

36 Pokiaľ však ide o povolania, „ktorých vykonávanie si vyžaduje presnú znalosť vnútroštátneho práva a ktorých podstatnou a trvalou súčasťou je poskytnutie rady a/alebo pomoci týkajúcej sa vnútroštátneho práva“, môže hostiteľský členský štát ako výnimku z tejto zásady stanovenej v článku 4 ods. 1 písm. b) tretieho pododseku smernice 89/48 vyžadovať buď absolvovanie adaptačného obdobia, alebo vykonanie skúšky spôsobilosti.

37 Vzhľadom na informácie týkajúce sa vzdelávania a prípravy realitného makléra v Belgicku, ktoré Komisia poskytla Súdnemu dvoru na pojednávaní, ktorých overenie prináleží vnútroštátnemu súdu, však zrejme nejde o povolanie spadajúce do pôsobnosti tejto výnimky. Podľa týchto informácií totiž pre výkon povolania realitného makléra v Belgicku postačuje byť držiteľom belgického diplomu stavebného inžiniera, poľnohospodárskeho inžiniera alebo technického či priemyselného inžiniera a vzdelávanie a príprava ukončené týmito diplomami nezahŕňajú príslušné právnické vzdelanie.

38 Súdny dvor už pritom rozhodol, že obsah vzdelania a prípravy stanovený členským štátom, ktorý reguluje povolanie, je obzvlášť relevantným kritériom na účely vyvodenia požiadaviek na výkon tohto povolania (rozsudok zo 7. septembra 2006, Price, C-149/05, Zb. s. I-7691, bod 55). Preto sa nemožno domnievať, že povolanie, ktoré môžu vykonávať osoby, ktoré nemajú príslušné právnické vzdelanie, je povolaním, „ktorého vykonávanie si vyžaduje presnú znalosť vnútroštátneho práva“.

O primeranosti kompenzačných opatrení

39 V každom prípade je potrebné obmedziť pôsobnosť článku 4 smernice 89/48, výslovne povoľujúceho kompenzačné opatrenia, na prípady, keď sa tieto opatrenia ukážu ako primerané sledovanému cieľu (rozsudok z 19. januára 2006, Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos, C-330/03, Zb. s. I-801, bod 24).

40 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, ako bolo uvedené v bode 31 tohto rozsudku, že pán Van Leuken prinajmenšom v čase po reorganizácii svojich činností, ku ktorej došlo na základe uzavretia dohody o spolupráci, už údajne nevykonával

všetky činnosti regulovaného povolania realitného makléra, tak ako je toto povolanie definované v Belgicku, ale vykonáva iba niektoré regulované odborné činnosti súvisiace s týmto povolaním. Predovšetkým, ako to sám tvrdí, sa nezúčastňoval na právnych aspektoch predaja, keďže tieto aspekty prešli na základe dohody o spolupráci na pani Van Austen, realitnú maklérku riadne zaregistrovanou v Belgicku. Vnútroštátnemu súdu prislúcha overiť pravdivosť týchto tvrdení.

41 Za týchto okolností povinnosť podrobiť sa kompenzačným opatreniam, uložená poskytovateľovi služieb a týkajúca sa znalostí práva dotknutého členského štátu, zjavne ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na ochranu príjemcov služieb, akými sú dotknuté služby v spore vo veci samej, pred nebezpečenstvom neprimeranej pomoci týkajúcej sa právnych aspektov predaja. Vzhľadom na spôsob vykonávania činnosti opísaný v predchádzajúcom bode sú totiž záujmy uvedených príjemcov služieb chránené v dôsledku spolupôsobenia realitného makléra, riadne registrovaného v uvedenom členskom štáte, pri každom predaji nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v tomto štáte rovnakým spôsobom, ako by boli chránené pri predaji, na ktorom by sa nijako nezúčastňoval sprostredkovateľ usadený v inom členskom štáte.

O dôsledkoch porušenia práva Spoločenstva

42 Pokiaľ ide o uloženie pokuty za podmienok, akými sú podmienky v spore vo veci samej, treba pripomenúť, že členský štát nemôže uložiť sankciu za nesplnenie administratívnej formálnej náležitosti, ak splnenie tejto náležitosti bolo odmietnuté alebo znemožnené dotknutým členským štátom v rozpore s právom Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. marca 2007, Placanica a i., C-338/04, C-359/04 a C-360/04, Zb. s. I-1891, bod 69). Tak je tomu najmä v prípade, ak splnenie dotknutej formálnej náležitosti je viazané na podmienky odporujúce právu Spoločenstva.

43 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je na prvú otázku potrebné odpovedať tak, že článkom 3 a 4 smernice 89/48 odporuje právna úprava členského štátu, ktorá podmieňuje výkon činností, akými sú činnosti v spore vo veci samej, uskutočňovaných na jeho území poskytovateľom služieb usadeným v inom členskom štáte, ktorý sa nachádza v situácii, akou je situácia žalovaného vo veci samej, získaním povolenia, ktorého vydanie podlieha požiadavke úspešného vykonania skúšky spôsobilosti v oblasti práva.

O druhej otázke

44 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

O trovách

45 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Článkom 3 a 4 smernice Rady 89/48/EHS z 21. decembra 1988 o všeobecnom systéme uznávania diplomov vyššieho vzdelania udelených pri ukončení

odborného vzdelávania a prípravy v dĺžke trvania aspoň troch rokov, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/19/ES zo 14. mája 2001, odporuje právna úprava členského štátu, ktorá podmieňuje výkon činností, akými sú činnosti v spore vo veci samej, uskutočňovaných na jeho území poskytovateľom služieb usadeným v inom členskom štáte, ktorý sa nachádza v situácii, akou je situácia žalovaného vo veci samej, získaním povolenia, ktorého vydanie podlieha požiadavke úspešného vykonania skúšky spôsobilosti v oblasti práva.

Podpisy